

Mały naukowiec bada otoczenie!

Małe dzieci są bystrymi obserwatorami otoczenia. Zbieranie informacji i opisywanie tego, co się dzieje, to ważne umiejętności. Oto sugestie, które ułatwią wyjaśnienie dzieciom niektórych zjawisk przyrodniczych i pomogą w zapoznaniu z metodami naukowymi wykorzystującymi ich naturalną ciekawość.

Zaczynaj od obserwowania

- **Zapytaj dzieci jak wygląda klasa.** Czy jest szersza niż dłuższa? Pokaż jak zmierzyć klasę za pomocą kroków lub taśmy mierniczej. Zaproponuj zabawę w wyszukiwanie przedmiotów tego samego koloru, kształtu lub o takim samym zastosowaniu (np. do pisania). Pokaż, jak określić ciężar przedmiotów.
- **Opowiedz, co widziałas po drodze do szkoły.** „Trzy maszyny kopały dużą dziurę w betonie. Pachniało ziemią. Było tak głośno, że musiałam zakryć uszy”. Podaj dzieciom określenia do opisywania rozmiaru, kształtu, koloru, położenia i rodzaju przedmiotów oraz czynności.
- **Zachęć dzieci, żeby opowiedziały, co zauważyły w drodze do szkoły.** Czy widziały ptaki, wiewiórki, psy lub inne zwierzęta? Czy przechodziły obok stacji benzynowej, innej szkoły lub remizy strażackiej? Jakie dźwięki lub odgłosy słyszały? Jakie zapachy czuły? Czego dotyczyły?
- **Poproś dzieci, aby podzieliły się obserwacjami z rówieśnikami.** Niech posłuchają dźwięku bębena, gwizdka lub ziarenek fasoli czy cukru wsypanych do pojemnika. Zachęć dzieci do rozmowy o dźwiękach: niech opisz, czy były głośne, czy ciche, wysokie, czy niskie, czy był to brzęk, czy szept? Poproś, żeby opisały z czego zrobione są różne przedmioty. Pokaż im kolekcję lub zdjęcia owadów. Czy potrafią określić, czym różnią się owady, a w czym są do siebie podobne?

Naucz dzieci, jak zbierać informacje

- **Kącik naukowy powinien być wyposażony w odpowiednie pomoce naukowe.** Plastikowe pojemniki (na okazy), szkla powiększające, lornetki, magnesy, taśmy miernicze i wagi ułatwią dzieciom studiowanie obiektów. W pojemnikach z wodą dzieci mogą opłukać różne materiały, zaobserwować, jak splukiwane cząsteczki opadają na dno i zauważyć, jak poszczególne przedmioty zmieniają się w zetknięciu z wodą.
- **Przygotuj stół z pomocami naukowymi.** Wśród pomocy takich mogą znaleźć się pudełka wypełnione guzikami, kamykami, piaskiem, magnesami, kostkami i kulkami. Można również położyć kamień z odciskiem skamienieli.
- **Przygotuj książki, magazyny i wyszukaj materiały z Internetu.** Dzieci będą mogły korzystać z nich i poszerzyć swoje wiadomości na ten temat. Czytaj dzieciom na głos albo zachęć do oglądania książek i robienia notatek na dany temat.

Naucz dzieci zapisywania obserwacji

- **Obserwacje można notować za pomocą rysunków.** Dzieciom potrzebne będą ołówki, papier i twarda plansza lub tektura do przymocowania papieru. Poproś dzieci, aby przyglądały się przedmiotom i rysowały tak, jak je widzą. Następnie mogą porównać między sobą rysunki.
- **Można zrobić prosty wykres podając w liczbach wyniki obserwacji.** Dzieci mogą zrobić rysunki na ścianach lub modele z plasteliny czy drewna.
- **Korzystaj z technologii.** Zaproponuj, aby nagrały swoje obserwacje. Później możesz spisać ich uwagi. Pokaż, jak robić zdjęcia.
- **Opowiedz, jak podzielić się obserwacjami z innymi.** Pomóż w przygotowaniu plakatów ze zdjęciami, rysunkami, wykresami i modelami do pokazania innym.

English Title: CSI: Child Scientist Investigates!

Children's Research Center
University of Illinois Urbana-Champaign
51 Gerty Dr. • Champaign, IL 61820-7469
Telephone: 217-333-1386
Toll-free: 877-275-3227
E-mail: iel@illinois.edu
<https://illinoisearlylearning.org>

Illinois
State Board of
Education